

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	Қазақстан Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру мен айналымын құқықтық реттеу мәселелері
Жоба өзектілігі	Қазіргі уақытта адамзат органикалық өнімдерді тұтынудың өмір сапасын қамтамасыз етудегі маңызын, сондай-ақ болашақ ұрпақ үшін экономикалық, әлеуметтік және экологиялық тиімділіктерін барған сайын терең түсінуде. Органикалық өндірісте химиялық және өзге де заттарды, түрлі пестицидтерді қолдануға тыйым салу арқылы қоршаған ортаның ластануын болдырмау климаттың өзгеруінің салдарын жұмсартуға, табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануға және тұрақты дамуды қамтамасыз етуге ықпал етеді. Ұсынылып отырған жоба пәнаралық сипатқа ие және құқық, экономика, химия және аграрлық өндіріс салаларындағы ғалымдардың ғылыми тәжірибесіне негізделеді. Ұлттық құқықтық ғылымда органикалық ауыл шаруашылығы өндірісін реттеудің құқықтық нысандары мен әдістеріне арналған кешенді зерттеулер жеткіліксіз. Алайда органикалық өнімдер нарығы әлемдік деңгейде тұрақты түрде өсіп келеді, сонымен қатар ел халқының мұндай өнімдерге деген сұранысы да арту үрдісін көрсетуде. Тәжірибе көрсеткендей, органикалық өндіріс синтетикалық пестицидтердің, минералдық тыңайтқыштардың басым бөлігін және генетикалық түрлендірілген организмдерді (ГТО) қолдануды болдырмайды. Бұл өз кезегінде табиғи ресурстар мен экожүйелердің сақталуына ықпал етіп, тұрақты даму саясатын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, органикалық өнімдердің ішкі нарығының жеткілікті деңгейде дамымауы, органикалық өнім өндірісі мен айналымын дамытуға ынталандыратын экономикалық тетіктердің болмауы, сондай-ақ әлемдік нарықтарға шығу мүмкіндіктерінің шектеулілігі экономикалық, саяси, құқықтық және өзге де сипаттағы кешенді шараларды қабылдауды талап етеді. Бұл мәселе ғылыми қауымдастық тарапынан жан-жақты зерттеуді қажет етеді. Жоғарыда аталған жайттар Қазақстан Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру мен айналымын құқықтық реттеу мәселелерін кешенді зерттеудің өзектілігі мен қажеттілігін айқындайды.

Жоба мақсаты	Жобаның негізгі мақсаты – Қазақстан Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру мен айналымын құқықтық реттеу жүйесіне кешенді талдау жүргізу және оны жетілдіруге бағытталған ғылыми негізделген ұсыныстар әзірлеу. Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін қолданыстағы құқықтық нормаларды зерделеу, заңнамадағы олқылықтар мен қайшылықтарды анықтау, сондай-ақ органикалық ауыл шаруашылығын дамытуға, тұтынушылардың құқықтарын қорғауға және елдегі экологиялық жағдайды жақсартуға ықпал ететін тиімді әрі тұрақты құқықтық базаны қалыптастыру бойынша ұсыныстар әзірлеу көзделеді.
Жоба міндеттері	2025 жылға арналған міндеттер • Қазақстан Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру мен айналымын реттейтін қолданыстағы құқықтық нормаларға жан-жақты талдау жүргізіп, олардың әлсіз тұстары мен проблемалық аспектілерін анықтау. • Органикалық өндірістің шарттары мен қағидаттарын, органикалық өнім өндіруге көшу жүйесін, сондай-ақ өнім өндірушілердің құқықтары мен міндеттерін зерттеу. Сонымен қатар жер учаскелерінің меншік иелерінің, жер пайдаланушылардың және органикалық өнім өндірушілердің құқықтары мен міндеттерінің тізбесін айқындау. Аталған міндет Қазақстан Республикасының институционалдық және құқықтық контексін, атап айтқанда аграрлық, экологиялық және басқа да заңнама салаларын органикалық ауыл шаруашылығы өндірісі тұрғысынан талдауға бағытталған. Сондай-ақ органикалық өнім өндіру мен айналымына қатысты мемлекеттік саясат пен нақты тәжірибені зерделеу көзделеді. Бұл міндет ғылыми әдебиеттерге шолу жасауды және сарапшылармен контекстік сұхбаттар жүргізуді қамтиды. Негізгі көрсеткіштер ретінде сарапшылармен өткізілген сұхбаттар саны, сондай-ақ талданған құжаттар мен деректердің көлемі алынады. 2026 жылға арналған міндеттер

- Органикалық өндірістің экономикалық тетіктерін зерттеу, органикалық өнім өндірісі мен айналымы саласындағы төлемдер жүйесін айқындау.
Сонымен қатар органикалық өнім өндірісі мен айналымын мемлекеттік қолдау шараларын, сондай-ақ салықтық, кедендік және өзге де экономикалық ынталандыру құралдарын зерттеу.
- Органикалық өнім өндірісі мен айналымы саласында басқару функцияларын жүзеге асыратын мемлекеттік және өзге де органдардың қызметін талдау.

Бұл міндеттер бақылау жүргізуді, бейресми сұхбаттарды және жартылай құрылымдалған сұхбаттарды қамтиды. Нәтижелерді бағалаудың өлшенетін көрсеткіштері ретінде жүргізілген сұхбаттар саны, жиналған деректер көлемі және қамтылған өңірлер саны қарастырылады.

2027 жылға арналған міндеттер

- Органикалық өнім өндірісі мен айналымы саласындағы ұлттық және шетелдік заңнаманы, сондай-ақ халықаралық құқықтық актілерді салыстырмалы-құқықтық талдау жүргізу.
- Анықталған құқықтық олқылықтарды жою және құқықтық реттеудің тұрақты жүйесін қалыптастыру мақсатында заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде ұсыныстар әзірлеу.
- Органикалық өнім өндірісі саласындағы халықаралық және ұлттық бақылау жүйесін, сондай-ақ органикалық өнімдерді сертификаттау және таңбалау жүйесін зерттеу.
Сонымен қатар органикалық өнім өндірісі мен айналымы туралы заңнаманы қолдану саласындағы сот тәжірибесін зерделеу және адам құқықтарын, оның ішінде **сау әрі қауіпсіз тағамға қол жеткізу құқығын** қорғауға арналған оқу кейстерін әзірлеу.

Бұл міндеттер Қазақстан Республикасының және шетел мемлекеттерінің заңнамасын талдауды қамтиды. Мұндай талдау тиімді құқықтық тетіктерді айқындауға және органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру мен айналымын құқықтық реттеуді

	жетілдіру жөнінде ғылыми негізделген ұсыныстар әзірлеуге мүмкіндік береді.
Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер	1. Жоба шеңберінде келесі ғылыми жарияланымдар дайындалып, жарық көреді: Web of Science деректер базасының Social Science Citation Index индексіне кіретін және импакт-фактор бойынша 1 немесе 2 квартильге жататын ғылыми басылымдарда немесе Scopus деректер базасында CiteScore көрсеткіші бойынша кемінде 50 процентильге ие журналдарда кемінде 2 ғылыми мақала немесе ғылыми шолу жарияланады; Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті (КОКНВО) ұсынған шетелдік немесе отандық ғылыми басылымдарда кемінде 4 ғылыми мақала немесе шолу жарияланады. Олардың бірі multidisciplinary (пәнаралық немесе көпсалалы) санатындағы ғылыми мақала болады. Егер отандық журналдар КОКНВО-ның 1-тізіміне кіріп, бірақ multidisciplinary санатына жатпаса, онда олар КОКНВО-ның 1 және 2-тізімдеріндегі, екі немесе одан да көп ғылыми санатта индекстелетін журналдар ретінде есепке алынады. 2. Сонымен қатар: аккредиттелген ғылыми ұйымның ғалымдар кеңесінің немесе ғылыми-техникалық кеңесінің ұсынысымен көлемі кемінде 5 баспа табақ болатын 1 ғылыми монография жарияланады (оның ішінде зерттеу тобы мүшелерінің үлесі кемінде 3 баспа табақ болуы тиіс); 1 оқу құралы дайындалып, жарық көреді.
Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және	Қалымбек Бақытжан - https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55776292000; https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=VReRRm4AAAAJ;

сәйкес профильдерге сілтемелер	https://orcid.org/0000-0002-0579-4941; https://www.researchgate.net/profile/Bakytzhan-Kalymbek-3?ev=hdr_xprf Куаналиева Гульдана Амангельдиевна - https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55945226300; https://www.webofscience.com/wos/author/record/258756; https://scholar.google.com/citations?user=r4nL5SsAAAAJ&hl=ru&authuser=3; https://orcid.org/0000-0003-4634-8363; https://www.researchgate.net/profile/Guldan-a-Kuanalieva?ev=hdr_xprf Рашева Гульнур Койшыновна - https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212393565 https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=en&user=0AoW7akAAAAJ&gmla=AL3_zijFw0bxdMf4ND0uNtiY0lgW2vBSls3zafm1MHBy3rrWIIIOcfMkHXLEh6HgiOpAhuo7816yjH4eSfGINn7kRP38y5F_K4bVhv7LOVlbSmS https://orcid.org/0000-0002-2587-1035 https://www.researchgate.net/profile/Gulnur-Rasheva Калымбекова Жанна калымбековна - https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212393565 https://orcid.org/0000-0003-0583-4875 https://www.researchgate.net/profile/Zhanna-Kalymbekova?ev=hdr_xprf Молдағалиева Айжан Сундетовна - https://orcid.org/0009-0001-9357-5131 https://www.researchgate.net/scientific-contributions/Aizhan-Moldagaliyeva-2271492533 Ибраев Алишер Серикболович https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57879500600 https://orcid.org/0000-0002-7082-4393 https://www.webofscience.com/wos/author/record/X-1235-2018
Қолдану	Жобаның нәтижелері органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру мен айналымын құқықтық реттеу мәселелері бойынша заң шығарушы органдар мен мемлекеттік атқарушы билік органдары үшін ұсынымдар ретінде қолданылатын болады.
Ұқсас жобалармен салыстырудағы басымдық	Жоба идеясының қолданыстағы ұқсас зерттеулерден түбегейлі айырмашылығы органикалық ауыл шаруашылығын құқықтық реттеуге кешенді көзқарас ұсынуында болып табылады. Бұл тәсіл ұлттық ерекшеліктермен қатар халықаралық тәжірибені де ескереді. Көптеген ұқсас зерттеулер органикалық өндірістің жекелеген элементтеріне, мысалы

	стандарттар немесе сертификаттау жүйесіне ғана назар аударады. Ал ұсынылып отырған жоба органикалық ауыл шаруашылығы саласын құқықтық реттеудің тұтас моделін қалыптастыруды мақсат етеді. Мұндай модель экономикалық, әлеуметтік және экологиялық факторларды өзара байланыста қарастырып, олардың барлығын біріктіретін тиімді құқықтық механизмді әзірлеуге бағытталады.
Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)	1. Kalymbek, B., Kalymbekova, Z. K., & Myrzakarim A. . (2025). ISSUES OF LEGAL REGULATION OF ORGANIC AGRICULTURAL PRODUCTION IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: COMPARATIVE ANALYSIS OF OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND FOREIGN COUNTRIES . <i>Journal of Actual Problems of Jurisprudence</i>, 115(3), 87–94. https://doi.org/10.26577/JAPJ202511539 2. Б. Қалымбек, Ж.Қ. Қалымбекова, А.С. Молдағалиева // Қазақстан Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы мәселелері. Оқу құралы. - Алматы, «АQQALAM» 2025.-137 б. https://drive.google.com/file/d/1aIBCFTQVUs3-Z9n3Azu8u_0EdsQvEq/view?usp=drive_link
Патент туралы ақпарат	Авторлық куәлік No 65095 «9» желтоқсан 2025 ж. Авторлары: ҚАЛЫМБЕК БАҚЫТЖАН, МОЛДАГАЛИЕВА АЙЖАН СУНДЕТОВНА КАЛЫМБЕКОВА ЖАННА КАЛЫМБЕКОВНА, Объект атауы: Қазақстан Республикасының органикалық ауыл шаруашылығы мәселелері https://drive.google.com/file/d/1Pl_3wiATzPKA-ktwTsL3nDaOqJ_0M3Sg/view?usp=drive_link